

Over oorzaak en gevolg op verschillende niveaus van bewustzijn. De roep van je ziel

*16 november 1977
lezing 245*

“Goddelijke zegeningen komen tot jullie allemaal, vrienden, terwijl deze lezing stroomt door deze mens als instrument. Deze zegen duurt voort, ze blijft en wacht geduldig tot jij er klaar voor bent. Als jij de bodem ervoor rijp maakt, komt deze zegen tot volle bloei.

Het onderwerp van deze lezing - oorzaak en gevolg - is niet zo gemakkelijk op het driedimensionale niveau te bespreken. Laat ik beginnen bij het laagste niveau van bewustzijnsontwikkeling; oorzaak en gevolg bestaan daar niet, of lijken er niet te bestaan. Als het bewustzijn groeit, openen zich nieuwe perspectieven: gevolgen worden gezien als zijnde verbonden met oorzaken die tot dan toe als niet bestaand werden beschouwd. Op het hoogtepunt van de ontwikkeling, waar het bewustzijn totaal van Gods geest doordrenkt is, bestaan oorzaak en gevolg niet meer. Zoals in vele aspecten kent de kosmische realiteit ook hier gemeenschappelijke trekken in de hoogste en laagste vormen. Maar inhoudelijk en inzake instelling en onderliggende gedachten en gevoelens verschillen ze enorm. Misschien is het nog niet zo moeilijk voor je om te begrijpen dat een primitief bewustzijn de wereld ziet als een aaneenschakeling van losse gebeurtenissen, zonder enig oorzakelijk verband. Het is waarschijnlijk heel wat moeilijker om te begrijpen dat ook in de hoogste zijnsstaat oorzaak en gevolg niet meer bestaan. Het is bijzonder moeilijk om deze staat in menselijke taal te beschrijven.

Op het niveau van je huidige werkelijkheid heeft iedere daad haar

gevolgen. Het is veel moeilijker om dezelfde relatie te zien tussen je gedachten of subtiele innerlijke houdingen en je algehele levensomstandigheden. Hoe hoger de ontwikkeling van een mens, hoe beter hij in staat is oorzaak en gevolg op de minder in het oog springende niveaus te onderscheiden. Op dit pad wordt sterk de nadruk gelegd op de ontwikkeling van dit waarnemingsvermogen, en dat wordt geleidelijk intenser.

Als je een openlijke daad begaat - iemand vermoordt - zijn de gevolgen duidelijk. Maar als je een ander schaadt met dubieuze beschuldigingen, doordat je kwaadaardig, blind of koppig bent of als je hem het voordeel van de twijfel weigert en geen enkele poging doet om open te staan en door een eerlijk gesprek met hem een andere werkelijkheid te creëren, vermoord je hem in gedachten. Deze verborgen moord heeft net zulke zware gevolgen als een fysieke moord. Misschien zijn die gevolgen in het begin nog niet zo duidelijk. Maar als je je ontwikkelt en je bewustzijn verruimt, zul je zien dat er een duidelijk verband is tussen oorzaak en gevolg, zelfs als de oorzaak niet een openlijke daad is maar een verborgen, tot dan toe genegeerde gedachte.

In jullie driedimensionale wereld en in je huidige staat van bewustzijn voel je je op tal van gebieden 'halverwege'. Je wereld is noch helemaal goed noch helemaal slecht. Je karakter is noch helemaal goed noch helemaal slecht. Je leeft niet in een hemel, maar ook niet in een hel. Je vertegenwoordigt een combinatie van beide uitersten. Velen van jullie betwijfelen of er wel andere werelden zijn, andere sferen en daarmee andere staten van bewustzijn. Dat je halverwege bent, moet toch een duidelijke indicatie zijn dat jouw sfeer onmogelijk de enige werkelijkheid in het universum kan zijn. Als er goedheid is in jou en in je wereld, dan moeten er hogere graden van goedheid zijn. En er moet óók een niveau bestaan van álles vervullende goedheid. Dit gaat ook op voor het slechte: als er slechtheid is in jou en in je wereld, dan moeten er ook bewustzijnssferen bestaan waarin meer slechtheid is, en uiteindelijk een sfeer waarin alles slechtheid is. Ook wat betreft oorzaak en gevolg ben je ergens 'halverwege' in je opvattingen erover. Want datgene wat je waarneemt, verandert niet. Het is jouw kijk erop, die verandert als je groeit.

Een daad is onherroepelijk. De ogenblikkelijke gevolgen zijn onherroepelijk. Later kun je de daad misschien bijstellen, kun je proberen die recht te zetten als je fout zat. Misschien zie je de innerlijke stroom die

je ertoe bracht en kun je de daad gebruiken als iets waarmee je je bewustzijn vergroot en je blik en waarnemingsvermogen verruimt. Op deze manier zijn op een gegeven moment de gevolgen van een negatieve daad te neutraliseren. Maar op het moment zelf is de daad onherroepelijk, kunnen de gevolgen niet tenietgedaan worden. Als er op het moment zelf gevolgen zijn die *na verloop van tijd* teniet kunnen worden gedaan, kun je geleidelijk gaan zien dat oorzaak en gevolg heel sterk met tijd verbonden zijn. Jouw staat van ontwikkeling creëert een overeenkomstige werkelijkheid. Deze werkelijkheid omvat drie dimensies: tijd, ruimte en beweging, plus de bepaalde mate van oorzaak en gevolg, die jij kunt ervaren.

Als je niet kunt zien dat jouw daden bepaalde gevolgen hebben, is het ook onmogelijk om die gevolgen te gebruiken als onmisbare attributen voor de ontwikkeling van je ziel. Als je bijvoorbeeld niet gelooft dat een negatieve gedachte specifieke en echt heel voelbare gevolgen heeft, waar haal je dan je motivatie vandaan om die gedachte te corrigeren? Op den duur verandert je waarneming en kun je die gedachte gaan corrigeren zodat dan die gevolgen er ook niet meer zullen zijn. Op dezelfde manier hebben je levensbevestigende, positieve en waarheidsgetrouwe gedachten, houdingen en daden overeenkomstige gunstige gevolgen. Als je je niet op elk gebied van je leven bewust bent van de relatie tussen oorzaak en gevolg, en gelooft dat gevolgen toevallig zijn, zal dat je niet aanmoedigen om de oorzaken die je creëert te verbeteren. Je ziet dan ook niet dat liefde en goedheid de hoogste macht zijn en dus word je door deze waarheid niet gesteund en gesterkt.

Laten we eens veronderstellen dat je door innerlijke krachten gedwongen wordt tot een impulsieve, destructieve daad. Mogelijk voel je meteen al de pijn en spijt ervan. Je verlangt naar een staat van zijn, waarin je deze daad ongedaan kunt maken, alsof hij nooit begaan was. Maar je weet dat dit onmogelijk is in de wereld waarin je leeft. Hoe kan het dan dat in de hogere sferen geen oorzaak en gevolg bestaat? Op bepaalde momenten voel je misschien heel diep, dat 'onder' dit niveau van oorzaak en gevolg een niveau ligt waar je totaal niet wordt geraakt, noch door de oorzaak die je in beweging hebt gezet, noch door het gevolg dat door jouw toedoen ontstond. Het is je hogere zelf dat niet beïnvloed wordt, het goddelijke stuk van je dat aan geen enkele negatieve gedachte deel heeft, ook niet aan je vernietigende houdingen of daden. Maar de lagen van je persoonlijkheid, die zich nog steeds

laten leiden door verkeerde opvattingen en daardoor tot onware houdingen en liefdeloze, destructieve daden, moeten zich uit dit moeras werken. *Op den duur* gebeurt dat ook. Oorzaak en gevolg en tijd zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden als verschillende facetten van dezelfde werkelijkheid.

Misschien ga je langzaamaan ook inzien dat de driedimensionale wereld met zijn beperkte tijd, ruimte en beweging, met zijn dualiteiten, met zijn oorzaken en gevolgen, direct in verband staat en gepaard gaat met onzuiverheid, misvorming, beperkte visie en waarneming. Jullie driedimensionale waarneming is een onwerkelijke totaalbeeld op de wereld. Tegelijk komen uit de drie dimensies (tijd, ruimte en beweging), zowel als uit de worsteling met dualiteit en met oorzaak en gevolg, juist de werktuigen voort die je ziel nodig heeft om dit hele gebied van bewustzijn op een hoger plan te brengen. Waarneming is de *oorzaak* van bepaalde daden die bepaalde *gevolgen* creëren. Die gevolgen kunnen het *geneesmiddel* zijn dat nodig is om van misvormde waarnemingen af te komen. Ik heb al eerder met jullie over oorzaak en gevolg en over de weg tot genezing gesproken.

De perceptie of het beeld dat je je bij iets vormt is de *oorzaak* van bepaalde handelingen die bepaalde *gevolgen* hebben. Deze gevolgen op hun beurt dragen de *remedie* in zich die nodig is om wat deze gevolgen veroorzaakte te boven te komen. Denk maar aan wat ik vroeger over oorzaak, gevolg en remedie tegen jullie heb gezegd.¹

In de hoogste staat van bewustzijn worden alleen de hoogste, beste, meest creatieve en prachtigste oorzaken ontwikkeld. In deze verlichte staat van bewustzijn zijn oorzaak en gevolg onmiddellijk te onderscheiden en vinden bijna tegelijkertijd plaats; er is geen tijdsverloop tussen oorzaak en gevolg. De oorzaak *is* het gevolg. De gedachte *is* de daad. De meest subtiele en verborgen geesteshouding creëert ogenblikkelijke resultaten en gevolgen. Er zit geen ruimte tussen oorzaak en gevolg. Zij worden werkelijk één, zoals alles één wordt op dit niveau van zijn. Dit is de reden waarom je op bepaalde momenten van genade voelt dat ergens diep in je een gebied bestaat waar je wezenlijk onveranderlijk zuiver, goddelijk en goed bent, wat er ook gebeurt. Want het wezenlijke van jou is *het wezen van alles*. Het is God.

Omgekeerd lijkt in de meest primitieve staat van bewustzijn zelfs de

---

¹ zie o.a. lezing 38 (Noot vertaler)

duidelijkste en meest openlijke daad op zichzelf te staan, zonder verband of consequenties, zonder oorzaak of gevolg. De primitieve mens die een moord pleegt, kan oprecht geloven dat zijn daad geen verdere gevolgen heeft, niet voor hem zelf noch voor zijn slachtoffer. Het komt niet bij hem op naar oorzaken in zichzelf te gaan zoeken die hem tot deze daad brachten. Zo krijgt de daad ook nooit de kans om het medicijn te worden dat op den duur de ziekte van het kwaad geneest. Om tot klaarheid te komen, vrienden, helpt het bijzonder als je dit alles nadrukkelijk bekijkt, erover mediteert en deze woorden grondig inneemt en God vraagt je te leiden en je te helpen ze in je op te nemen.

Ik wil het nu graag hebben over de *totale overgave aan God*. Het is zo belangrijk, en jullie worstelen er allemaal mee. De weerstand om deze *roep van je ziel* te volgen, is precies de oorzaak van al het ongemak, alle pijn, lijden, onrust en ontevredenheid. *Overgave aan God is een ingeboren drang van je ziel*. Het is je uiteindelijke bestemming. Zonder dat kun je noch jezelf noch je taak vervullen. Laten we dit nu eens bekijken met betrekking tot oorzaak en gevolg. Overgave aan God - of het gebrek daaraan - heeft effect op ieder denkbaar aspect van je innerlijk en uiterlijk leven. Het is heel verhelderend om dit nader te bezien in het kader van deze lezing.

Laten we maar eens kijken naar enkele natuurlijke gevolgen van totale overgave aan God. Omdat het de natuurlijke impuls is van je ziel, betekent overgave aan God vervulling van je bestemming. Het brengt evenwicht en harmonie in je hele organisme. Je mentale kant wordt geleid door waarheidsgetrouwe waarnemingen, helderheid van visie en een realistisch begripen. Je komt tot grote harmonie en vrede van geest. Tegengestelde gezichtspunten, verwarring en daardoor frustratie zullen wegvallen. Helderheid over en inzicht in ogenschijnlijke conflicten zorgen ervoor dat alle stukjes van de grote levenspuzzel op hun plaats vallen.

Op het emotionele niveau creëert deze mentale zuivering van tegenstellingen een heel nieuwe manier van zijn, van reageren, van voelen. Liefhebben bijvoorbeeld lijkt niet meer zwak of vernederend. Integendeel, het schept een gezonde trots en waardigheid. Door je over te geven aan God ontloop je een van de grootste valkuilen voor de mensheid: de verleiding om je over te leveren aan hogere negatieve machten. Op het moment dat je tegen de natuurlijke drang van je ziel - overgave aan God - ingaat en die blokkeert, moet je wel je toevlucht

zoeken in *een vervanging ervan, een overgave aan het verkeerde*. Het is belangrijk dat je dit begrijpt, vrienden. Als je bang bent voor een menselijke autoriteit is die angst er omdat je op de een of andere manier afhankelijk bent van die autoriteit. Of die autoriteit nu daadwerkelijk zijn macht misbruikt of dat jij dat alleen maar denkt, maakt niet veel uit. Op die afhankelijkheid en angst kun jij dan reageren door je aan die autoriteit te onderwerpen, jezelf te verraden en jezelf erom te haten of door blind tegen deze autoriteit te rebelleren om niet in die zelfverachting terecht te komen en je waardigheid te bewaren. Maar het is geen echte waardigheid, het is alleen maar een blinde reactie, gebaseerd op emotionele reflexen en turbulente gevoelens, die je je meestal niet eens bewust bent. In beide gevallen zie je niet waarover het echt gaat, ontbreekt je het ware inzicht. Je kunt niet echt zien of de autoriteit werkelijk misbruikt wordt of dat jij er alleen maar als een klein kind op reageert.

Als je totale overgave aan God oprecht en allesomvattend is, doorzie je overduidelijk de onwaardigheid van een autoriteit die probeert je te onderdrukken, te misbruiken, uit te buiten of je menselijke waardigheid onderuit te halen. Het maakt niet uit of het nu een baas is van wie je financieel afhankelijk bent of een partner naar wier of wiens liefde je hunkert. Als de overgave aan God de grondtoon van je leven is, vertrouw je God en weet je dat dit vertrouwen volkomen gerechtvaardigd is. Dan durf je het risico te lopen om dat wat je nodig hebt, kwijt te raken. Door God boven alles en iedereen te stellen ga je duidelijk zien dat menselijke autoriteit misbruikt kan worden en dan kun je kiezen of je de prijs ervoor wilt betalen. Je keuze kan ook zijn dat je opgeeft wat deze autoriteit je te bieden heeft omdat je waardigheid en je innerlijke vrijheid belangrijker zijn. Je autonomie kan alleen maar groeien in een totale overgave aan God.

Verdere gevolgen van een overgave aan God zijn dat je je misschien wel gaat realiseren dat je een andere situatie moet zoeken om aan je werkelijke behoeften toe te komen zonder je ziel tot slaaf te maken. Dit kan een andere baan betekenen, een andere baas of een andere relatie. De nieuwe autoriteiten in je leven zullen net als jij autonome mensen zijn die de innerlijke impuls van hun ziel volgen om God boven alles te stellen. Zij hebben het niet nodig hun macht te misbruiken, een macht die dankzij de nood van anderen tot stand is gekomen. Het kan zelfs zo zijn dat juist diezelfde mensen - baas of partner - anders gaan reageren op jouw andere houding. Ook zij kunnen heen en weer geslingerd

worden tussen hun hoger en hun lager zelf. Misschien maken zij je innerlijk vrij en respecteren ze je waardigheid, zodat de relatie tussen jullie er een wordt van over en weer geven en nemen.

Als je waarneming misvormd is en je ervan uitgaat dat elke autoriteit er op uit is om je te kleineren en te misbruiken, zal je totale overgave aan God je misvattingen aan het licht brengen en zal je waarneming zich aanpassen aan de werkelijkheid. Dan voel je je niet meer geroepen om te rebelleren tegen een rechtvaardige autoriteit die alleen maar jouw gerechtvaardigd aandeel in de gezamenlijke onderneming verwacht. Rebelle tegen wat voor autoriteit dan ook verhuult vaak je eigen verborgen verlangen om macht over anderen te hebben en die macht te misbruiken. Misschien heb je er nog nooit zo over nagedacht, maar als je eigenzinnigheid je leven beheerst en jij je heel erg vernederd en machteloos voelt als aan die eigen wil niet tegemoet wordt gekomen, dan moet je wel gaan geloven dat jij de hoogste macht in je universum moet zijn - God - of dat er anders niets van je overblijft. Om aan totale vernietiging te ontkomen kun je geneigd zijn liever je hoofd te buigen voor surrogaatmachten dan voor Gods wil. Je kunt ervoor kiezen om je aan een andere, sterkere of ogenschijnlijk sterkere persoon te onderwerpen: een partner, een baas, een dictator. Door hem te dienen hoop je zelf in die hogere positie te komen. Je kunt ook de macht van geld of van een bepaalde positie zoeken, en dan wordt dat de vervanger van God. Je kunt je ook machtig voelen door anderen op een afstand te houden, nooit je hart helemaal te openen, maar jezelf waardevol te maken dankzij de misvattingen en neurotische behoeften van anderen.

Zowel onderwerping aan surrogaatautoriteit en -macht als blinde rebelle tegen elke vorm van autoriteit zijn beide het resultaat - de gevolgen - van één oorzaak: je negeert of blokkeert de natuurlijke impuls van je ziel om zich over te geven aan God. Als je God erkent als de hoogste autoriteit, valt alles op zijn plaats. Doe je dat niet, dan moet je wel in verwarring raken over de autoriteit die je nodig hebt en dient, en dan weet je ook niet wanneer het goed is om leiding te volgen en wanneer je op jezelf moet afgaan. Als overgave aan God bij jou vooropstaat, kun je onderscheid maken en daarnaar handelen zonder innerlijk in conflict te komen. Je geeft toe dat je behoeften hebt, dat je een autoriteit of leider op bepaalde gebieden van je leven nodig hebt, dat je in die relatie een rol hebt te spelen en door dat te accepteren vergroot je je eigenheid en je werkelijke waardigheid. Door deze leiding te volgen kun je nooit je ziel kwijtraken omdat je ziel aan God

toebehoort, aan wie je die ziel sterker, zuiverder en meer autonoom dan ooit teruggeeft.

Verzet tegen je bestemming om je geheel aan God en zijn bedoeling met jou over te geven, moet leiden tot een allesbeheersend en verzwakkend schuldgevoel. Veel van je zwakheden, je aarzelingen, je twijfels aan jezelf en veel van je zelfbestraffende patronen zijn hiervan een direct gevolg. Hoeveel psychologische verklaringen je er ook voor mag vinden - en op hun niveau kunnen ze nog waar zijn ook - dit zelfvernietigende patroon kan nooit gekeerd en getransformeerd worden tenzij je jezelf spiritueel heelt door alles van jezelf aan de Schepper over te geven, op alle gebieden van je leven en in alle opzichten. Als dit gebeurt - en natuurlijk is dat geen eenmalige gebeurtenis, maar iets dat je dagelijks en in velerlei aspecten van je leven moet doen - ervaar je een nieuwe kracht en een zelfgevoel zoals je nog nooit eerder hebt gekend. Dit lijkt bijna paradoxaal. Diep in je ben je altijd bang geweest dat je jezelf zou verliezen als je je over zou geven aan God. Nu kom je erachter dat de woorden van Jezus waar zijn, een tastbare werkelijkheid: je moet jezelf verliezen (in God) om jezelf te vinden.

Deze nieuwe kracht wordt dan opeens een spontane stroom. De wijsheid om te kiezen wanneer je tot *positieve agressie* overgaat en wanneer je *waardig kunt toegeven*, is in je. Het is als een bijna ogenblikkelijk weten van waaruit de juiste daad natuurlijkerwijs volgt. De positieve, energierijke, agressieve stroom neemt de plaats in van kinderlijk en destructief rebelleren en nee zeggen. Waardig toegeven, meegaan, volgen en accepteren, zelfs als je eigenzinnigheid dat niet zo leuk vindt, komt in de plaats van vernedering, ontkenning van het zelf en van onderwerping, die voortkomt uit angst voor en wantrouwen ten opzichte van het leven. In beide gevallen kun je op nieuwe manieren kiezen. Waar je je vroeger in zwakheid had onderworpen, kun je nu met behoud van je waardigheid volgen en toegeven. Je kunt er ook achter komen dat positieve agressie op zijn plaats is. Waar je vroeger in blindheid en destructiviteit had gerebelleerd, kun je nu voor jezelf opkomen vanuit een nieuwe geest, uit andere motieven, met een helderder visie en kennis. Dan zal het ook een totaal ander effect hebben op anderen en op jezelf. De teneur van je agressie wordt anders. Je kunt er ook achter komen dat een bepaalde situatie niet om strijd vraagt maar om toegeven, omdat dit eerlijk, juist, nodig, gerechtvaardigd en goed is voor alle betrokkenen. Dan is er geen

sprake van onrecht of misbruik waarvoor je agressie nodig was geweest.

Maar positieve agressie is niet alleen nodig om tegen onrecht en misbruik in te gaan. Het is niet alleen reactief, het moet ook *initiërend* zijn. Dit soort positieve agressie is nodig om naar buiten te komen, te ontwikkelen, te verbeteren, te *scheppen*, zowel in jezelf als in je omgeving. Zonder deze energetische beweging kan geen enkele negativiteit in jezelf getransformeerd worden. Als deze impuls op een gezonde, natuurlijke manier door je heen stroomt, put je dat niet uit, kost je dat geen enkele moeite. Het is een loslaten en een bevrijding, waardoor het hele organisme volstroomt met energie. Dat gebeurt alleen als het de juiste, natuurlijke agressie is, overeenkomstig Gods wil. Een nieuwe positieve werkelijkheid - en jullie streven er allemaal naar om die te creëren - kan alleen tot stand komen als je vrij bent van de verwarringen die het onvermijdelijke gevolg zijn van het ontkennen van de roep van je ziel, namelijk je over te geven aan God. Je hoeft je dan niet meer af te vragen wanneer je je moet verzetten en voor jezelf op moet komen en wanneer je moet toegeven en volgen. Je hebt dan geen twijfels meer over de aard van een menselijke autoriteit of persoon waarvan je afhankelijk bent en die je nodig hebt, of over zijn of haar motieven. Je hoeft dan ook niet meer alleen met je verstand te worstelen, dat je trouwens nooit tot dit inzicht kan brengen. Je wéét spontaan. Het inzicht is pal voor je, helder en sterk, zonder enige twijfel. Je stroomt vanuit de kern van je wezen, waar God is, waar Christus Koning is, waar alles goed met je is, met je daden, je waarnemingsvermogen, je weten, je reacties en je gevoelens. Dit is de sleutel tot de vrede en doelgerichtheid waar je naar hunkert, vrienden. Gebruik die sleutel.

Wij hopen dat deze lezing je een stap dichterbij heeft gebracht om overgave aan God tot je belangrijkste doel te maken. Je hele leven verandert dan in de zin die ik heb aangegeven, en nog op tal van andere manieren waar ik in deze lezing onmogelijk op in kon gaan. Ik kom daar mettertijd op terug. Je geeft zo de aanzet tot een nieuwe oorzaak die nieuwe gevolgen gaat geven. Veel van je levensomstandigheden die je vervelend vindt, zijn het effect of het gevolg van het feit dat je God niet geheel vertrouwt en je niet aan hem overgeeft. Op bepaalde gebieden van je leven heb je dat misschien wel gedaan en daar zijn de gevolgen plezierig en vreugdevol. De oorzaak creëert daar evenredige gevolgen. Maar je ziel is verdeeld, er zijn veel gebieden waar dit

proces nog niet heeft plaatsgevonden. Daar moet je je fundamentele relatie met je schepper veranderen. Waar je angst voelt, onzekerheid, onrust, twijfel aan jezelf, in conflict bent met anderen, ruzie hebt met je omgeving of je op de een of andere manier onvervuld of gefrustreerd voelt, moet de weigering om de roep van je ziel te volgen de onderliggende oorzaak zijn. Gebruik deze heldere en simpele aanwijzing.

De zegeningen voor ieder van jullie, vrienden, zijn deze keer speciaal om je te helpen je bewust te worden van deze overgave aan hem, die jou draagt, die jou in zich sluit. Die jou veilig en geborgen maakt, die jouw hele wezen bezielt met zijn waarheid en zijn liefde zodat je een instrument voor hem wordt. Wees gezegend.”

*Deze lezing werd gegeven via Eva Pierakos in 1977
Oorspronkelijk uitgegeven door the Center of the Living Force, Phoenicia (N.Y.)
onder de titel: 'Cause and Effect on Various Levels of Consciousness'.
Laatste herziening van de Nederlandse vertaling in 2000.
© Stichting Padwerk Nederland, uitgave 2015.*

